

Natuurlijk Assen

Jaaroverzicht 2021

Colofon

KNNV

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging is de landelijke vereniging voor veldbiologie en richt zich op natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming.

De belangrijkste activiteiten van de KNNV afdeling Assen zijn inventarisatieprojecten, excursies, lezingen en cursussen, zie <https://www.knnv.nl/assen>

IVN

Het IVN is de vereniging voor natuur- en milieueducatie.

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, landschap en milieu, zie <https://www.ivn.nl/afdeling/assen>

Werkgroepen

Plantenwerkgroep KNNV, contact Cees van Roozendaal, ceesvanr2001@yahoo.com

Insectenwerkgroep KNNV, contact: vacant

Mossenwerkgroep KNNV, contact: vacant

Vogelwerkgroep KNNV, contact: Hans Dankbaar, hans.dankbaar@freeler.nl

Natuurwerkgroep KNNV, contact: Paul Hitzert, p.a.hitzert@home.nl

Sieralgenwerkgroep KNNV, contact: Marien van Westen, mvanwesten@home.nl

Werkgroep Natuurfotografie KNNV, contact Ton van de Vis, tonvandevis@gmail.com

Natuurgidsen IVN (de Berenkuil): contact Johan Wessel

IVN Scharrelkids – de Zevenster, contact vacant

Nestkasten IVN, familie Huisman, contact: frankhuisman@hotmail.com

Sinds 1 januari 2016 werken de afdelingen IVN en KNNV Assen nauw samen, voor zover dat statutair mogelijk is.

Er is een gezamenlijk bestuur bestond in 2021 uit:

voorzitter: Jaap van Roon

secretaris: Bert Evers KNNV afdeling Assen

E: secretaris@assen.knnv.nl

secretaris: Jaap van Roon, IVN afdeling Assen

E: secretaris@ivnassen.nl

penningmeester/ledenadministratie: Ellen Kerkhof, KNNV afdeling Assen

E: penningmeester@assen.knnv.nl

Penningmeester/ledenadministratie: Geke Kooistra, IVN afdeling Assen

E: ivn-assen@hotmail.com

natuurhistorisch secretaris: Kai Waterreus,

E: kai.waterreus@knnv.nl

leden: Frank Huisman, Cees van Roozendaal, Hans Kuiperij, Henk Blouw

PR via Birgitta Marijnissen, E: PR@ivnassen.nl

Jaarbijdragen

KNNV: € 28,50 per jaar (jeugdlid € 16), huisgenootlid = €11 en cursuslid = €15

rekening NL21INGB0001021731 tnv KNNV afdeling Assen

IVN: € 24 per jaar (huisgenootlid € 14), rekening NL64TRIO0390468797 tnv IVN afdeling Assen

Links naar de diverse media

Website IVN-Assen : www.ivn.nl/afdeling/assen

Website KNNV-Assen : assen.knnv.nl

Facebookpagina : <https://www.facebook.com/ivnassen>

Twitter IVN/KNNV : <https://twitter.com/ivnknnv>

Inleiding

Het jaar 2021 werd gedomineerd door lock downs en weinig cursussen.
Alleen de cursus tuinvogels kon doorgaan.

Toch is het ons gelukt dit jaar een aantal nieuwe natuurgidsen hun opleiding te laten voltooien.
Gelukkig konden de werkgroepen wel grotendeels hun inventarisaties voortzetten.

Op bestuurlijk vlak is besloten om de samenwerking tussen IVN en KNNV Assen een stap verdere brengen en de gezamenlijke activiteiten voort te zetten onder de naam Natuurlijk Assen.
Dat geeft volgens ons een duidelijker beeld van onze gezamenlijke activiteiten.

Inhoud

Bestuursverslag 2021

KNNV	pag 4
IVN	pag 6

Werkgroepen

Nestkastenproject Asserbos	pag 9
Werkgroep nestkasten	pag 11
Vogelwerkgroep	pag 13
Lofar-gebied	pag 19
Stenuilenwerkgroep	pag 20
Huiszwaluwen	pag 22
Plantenwerkgroep	pag 24
Natuurwerkgroep	pag 27
Nieuwsbrief	pag 28

Kort bestuursverslag KNNV 2020

Samenstelling Bestuur

Naam: --	Functie: Voorzitter	Formeel vacant
<i>Jaap van Roon treedt op als voorzitter van de gezamenlijke besturen van KNNV en IVN Assen</i>		
Naam: Ellen Kerkhof	Functie: Penningmeester en Ledenadministratie	Aftredend 2023
Naam: Bert Evers	Functie: Secretaris	Aftredend 2021
Naam: Kai Waterreus	Functie: Natuurhistorisch secretaris	Aftredend 2023
Naam: Cees van Roozendaal	Functie: Algemeen lid	Aftredend 2023
Naam: Henk Blouw	Functie: Algemeen lid	Aftredend 2024

Bestuurlijk Jaarverslag 2020 IVN

Het bestuur van de IVN-afdeling Assen ging met drie bestuursleden het jaar 2021 in. In het bestuur zaten: Geke Kooistra (penningmeester en ledenadministratie), Hans Kuiperij (algemeen bestuurslid) en Jaap van Roon (secretaris, tevens waarnemend voorzitter). Bij de ALV van 5 oktober werd Frank Huisman bij acclamatie benoemd tot vierde bestuurslid. Bij de meeste bestuursvergaderingen met KNNV was Birgitta Marijnissen (PR) ook aanwezig.

De Jaarvergadering-2021 was op 30 maart 2020 gepland, maar kon door de Corona-uitbraak niet gehouden worden. Het bestuur heeft ervoor gekozen om de Jaarvergadering-2021 te laten plaatsvinden op 5 oktober 2021, samen met de geplande Ledenvergadering-2021 (begroting) van 5 november 2021 en heeft dit aan de leden in de Nieuwsbrief van juli 2021 meegedeeld.

Op de Algemene Ledenvergadering van 5 oktober 2021 waren 22 leden aanwezig. In deze vergadering zijn de zittingstermijnen als bestuurslid van Geke Kooistra en Jaap van Roon voor de 2de keer verlengd tot de volgende ALV (in maart 2022). Al een poosje draaide Frank Huisman mee in het bestuur, maar in deze ALV werd hij met applaus formeel benoemd tot bestuurslid. Hij houdt zich nu al bezig met het nieuwe (gezamenlijke) Beleidsplan en met de organisatie van diverse activiteiten. Het bestuur blijft zoeken naar nieuwe bestuursleden.

Het bestuurlijke Jaarverslag-2020 werd goedgekeurd en vastgesteld. Een (digitaal) overzicht met activiteiten van de werkgroepen hebben de leden ontvangen en staat op beide websites. De Jaarrekening-2020 is gecontroleerd door Frits de Bos en Frank Huisman. Zij stellen de vergadering voor om de penningmeester décharge te verlenen; de vergadering is akkoord. Als leden voor de nieuwe kascommissie-2022 zijn benoemd Frits de Bos en Everhard Reckman.

In deze ALV is meteen de Begroting-2022 aan de orde gesteld. Deze was grotendeels gelijk aan de Begroting van vorig jaar. Er is een eenmalige uitgave gepland om de oude “Brummels” te gaan digitaliseren en ter beschikking te stellen via de website. De contributie voor 2022 is gelijk gebleven (€ 24,00/jaar), hoewel de afdracht aan Amsterdam in 2022 wordt verhoogd.

Er zijn in oktober een drietal (uitgestelde) jubilea gevierd, te weten van Joop Smittenberg (50 jaar lid), Bert Broekman (40 jaar lid) en van Edwin de Jong (25 jaar lid). Ze zijn bedankt voor hun actieve bijdragen en kregen een bon, boeket en een draagspeld.

Bestuursvergaderingen met KNNV

Gedurende het jaar 2021 zijn er vijf vergaderingen geweest, samen met KNNV-Assen. De vergaderingen van deze koepel staan onder voorzitterschap van Jaap van Roon. De eerste drie waren zoombijeenkomsten, de laatste twee in het DCA. Om wat inspiratie op te doen hebben alle bestuursleden op 6 juli gezamenlijk gewandeld rond het Deurzerdiep en gesproken over de herstart van de activiteiten. Daarnaast hebben de IVN-bestuursleden 2 keer vergaderd ter voorbereiding van Jaar- en Ledenvergadering.

Duurzaamheidscentrum Assen

Twee keer per jaar wordt er een overleg met gebruikers (klankbordgroep) van het DCA georganiseerd, waaraan we vanuit het bestuur deelnemen. Deelnemer vanuit het IVN is Jaap van Roon. Echter alle geplande overleggen in 2021 zijn uitgesteld en/of geannuleerd.

Beleidsplan

Na enige jaren met voorbereidende gesprekken werken vanaf 2016 de besturen van de IVN-afdeling Assen en de KNNV-afdeling Assen nauw samen. Oorspronkelijk werden hierbij steeds de ontwikkelingen tussen de landelijke verenigingen gevolgd. Er wordt gezamenlijk vergaderd door de besturen en alle werkgroepen zijn onderling voor alle leden beschikbaar.

Om de afstemming doelgerichter te versterken is in 2021 een werkgroep “Beleidsplan” aan de slag gegaan, die als opdracht kreeg om een “Beleidsnota” op te stellen. Deze nota met elf adviezen voor een “Groeiplan” is in het bestuur besproken en vervolgens in de beide ALV’s van oktober 2021 goedgekeurd. In de komende jaren zal aan deze adviezen vorm en inhoud worden gegeven.

Publieksactiviteiten 2021

Er is dit jaar geen folder gemaakt met publieksactiviteiten vanwege de heersende Corona. Vanaf augustus zijn we weer gestart met het organiseren van activiteiten op kleine schaal. Eerst alleen activiteiten voor leden en vervolgens vanaf oktober ook voor niet-leden.

De jaarlijkse snertwandeling in januari werd eveneens afgelast vanwege de heersende Corona.

Dit jaar is ingezet op het geven van meerdere korte cursussen en minder op losse excursies. Hierbij proberen we aansluiting te vinden met landelijke thema’s, zoals tuinvogeltelling, enz.

	<i>Cursussen en lezingen</i>	Begeleiding IVN / KNNV	Aantal deelnemers
15 en 18 jan	Minicursus Vogelherkenning door Peter Klomp (<i>door corona is de cursus niet doorgegaan</i>)	0 * 2	
8 en 10 juli	Minicursus dagvlinders door Kai Waterreus (<i>vanwege te weinig deelnemers is de cursus niet doorgegaan</i>)	0 * 1	

	<i>Excursies en activiteiten</i>	Begeleiding IVN / KNNV	Aantal deelnemers
Februari en maart	Krokusexcursies op het Landgoed Overcingel. Dit jaar zijn er in het geheel geen georganiseerde excursies op het Landgoed Overcingel gegeven.	0 * 0	0
8 augustus	Fietsexcursie (voor leden) Hunzedal -Drentsche Aa (afgelast vanwege te gering deelnemersaantal)	0 * 4	0
22 augustus	Libellenexcursie De Haar o.l.v. Gerard Abbingh (vanwege zeer slechte weer (kou) afgelast)	0 * 1	0
2 september	Struinen op De Heest (voor leden) o.l.v. Leah Groeneweg	1 * 1	0
16 oktober	Ledenexcursie Paddenstoelen op het Lheederzand o.l.v. Okko Vos	1 * 1	10
23 oktober	Paddenstoelenexcursies in Asser Bos (in 2 groepen)	1 * 1	20

	<i>Excursies op verzoek</i>	Begeleiding IVN	Aantal deelnemers
Zomer	Excursies voor Camping De Berenkuil te Grolloo (vanwege Corona zijn er geen excursies geweest)		

Natuurgidsenopleiding Drenthe 2020-2021

Eind januari startte de Natuurgidsenopleiding Drenthe 2020-2021, welke onze afdeling startte samen met de IVN-afdeling Roden / Norg. Deze opleiding begon met 30 cursisten, waarvan acht lid waren van onze afdeling. Vanwege Corona zijn veel buitenlessen in de herfst gestopt en zijn binnenlessen via Zoom aangeboden. Een onwenselijke situatie, waardoor diverse kandidaten zijn afgehaakt. Begin 2021 was er uiteindelijk een doorstart met 20 leden.

Besloten werd om na de herstart de einddatum van de cursus (juli 2021) enkele maanden te verplaatsen en op 6 november hebben alle 20 kandidaten hun diploma ontvangen, waarvan vijf nieuwe gidsen voor de afdeling Assen. In december 2021 heeft het programma Roeg-TV aan zes van deze nieuwe Natuurgidsen een kort item gewijd.

Kinderactiviteiten

Vanaf 2016 werd meer en meer gebruik gemaakt van de faciliteiten van het DCA. Elke laatste zondag van de maand verzorgde IVN de Scharrelkids tot juni 2019 daar een thema-activiteit. Dit kreeg meer en meer het karakter van een inloop-activiteit. De kinderactiviteiten worden nu georganiseerd vanuit het DCA-team en IVN biedt (hulp bij) een activiteit aan.

Werkgroepen

De IVN-KNNV-afdeling Assen heeft zes werkgroepen: nestkasten- en vogelringen-, onderhoud landschap, vogel-, planten-, insecten- en natuurfotowerkgroep. De vorming van een nieuwe werkgroep paddenstoelen is in onderzoek. Deelname aan de werkgroepen staat open voor leden van zowel KNNV als IVN. De jaarverslagen van deze werkgroepen staan in de Nieuwsbrieven, het Activiteitenverslag en op de websites van IVN-Assen en/of KNNV-Assen. Tevens is er een actieve groep oudere wandelaars (Vrijbuiters 2.0), die midden in de week een natuurwandeling maken

Public Relations

- * PR vormt een belangrijk middel om de doelgroep attent te maken op onze activiteiten. Birgitta Marijnissen is de coördinator achter de PR-activiteiten en coördineert de bijdragen aan de websites, Facebook en externe (pers-)contacten. Bij het opstellen van het Beleidsplan is ruime aandacht besteed aan de rol van social media.
- * De maandelijks digitale Nieuwsbrief wordt samen met KNNV opgesteld en hierover krijgen we goede respons.
- * In 2021 is een (digitaal) Jaaroverzicht-2020 verschenen met alle activiteiten in 2020.
- * IVN-KNNV Assen heeft een facebookpagina: <https://www.facebook.com/ivnassen/>. Eind 2019 heeft Ina Brands aangegeven als beheerder Facebook te willen stoppen. Het account wordt nu beheerd door Frank Huisman, samen met Henk Blouw (KNNV)
- * Een Twitteraccount wordt verzorgd door Cindy de Jonge: <https://twitter.com/ivnknnv>. Onderzocht wordt of dit account overgenomen kan worden door Frank Huisman.

IVN Nederland

De Drentse afdelingen worden in de Landelijke Raad vertegenwoordigd door de afdeling van dienst. Als vaste vertegenwoordiger voor drie jaar namens de regio Drenthe is al eerder de heer Bert van der Pol benoemd, om zo de continuïteit beter te waarborgen. Belangrijk item was het onderzoek naar de mogelijkheid om Vereniging en Stichting weer als een geheel te plaatsen, zoals dit voor de splitsing in 2000 was. Deze fusie is op 22 april 2021 gerealiseerd.

IVN Regio Drenthe

Op 27 maart 2021 was er Bestuurlijk Overleg (BO) via Zoom. Hieraan hebben de secretaris en de penningmeester deelgenomen. Mw. Henny Greven, vrijwilligersconsulent leidde het overleg. Naast de gevolgen van de Corona op de activiteiten van de Drentse afdelingen (o.a. webinars) werden er diverse praktische tips over subsidies en voortgang NGO besproken.

Wederom geeft Bert aan, dat hij graag een vervanger wil gaan inwerken als Drentse vertegenwoordiger in de LR, omdat zijn termijn van drie jaar binnenkort verloopt.

fietstocht over het Balloërveld op het programma, met na afloop een hapje en drankje om gezellig na te praten.

Op 18 september 2021 was het Bestuurlijk Overleg (BO), in 'De Aanleg' te Deurze. De secretaris en Frank Huisman waren aanwezig. André Brasse gaf een uitgebreide inleiding over zijn rol en taak als coördinator van het Nationaal Park Drentsche Aa.

In de middag stond er een wandeltocht rondom het Deurzerdiep of een fietstocht over het Balloërveld op het programma, met na afloop een hapje en drankje om gezellig na te praten.

Ledenverloop

We begonnen op 1 januari 2021 met 145 leden: 1 erelid, 128 reguliere leden, 9 donateurs en 7 huisgenootleden.

In de loop van het jaar zijn er diverse opzeggingen geweest, totaal 11.

De redenen waren divers:

- * 2 leden zijn gestopt vanwege hoge leeftijd en/of ziekte
- * 1 lid is verhuisd
- * 2 leden vanwege niet betalen
- * 4 onbekend
- * 1 donateur vanwege hoge leeftijd
- * 1 donateur vanwege steunen ander project

Dit jaar konden we ook een aantal nieuwe leden verwelkomen, in totaal 6.

- * 1 lid cadeaulidmaatschap voor 1 jaar
- * 1 lid vanwege verhuizing lidmaatschap overgezet naar Assen
- * 4 leden onbekend

Dat brengt ons ledental op 31 december 2021 op 140:

1 erelid, 126 reguliere leden, 7 donateurs en 6 huisgenootleden

Assen, 15 februari 2022.

Het bestuur van de IVN-afdeling Assen,

Frank Huisman, algemeen bestuurslid (activiteiten);

Geke Kooistra, penningmeester/ledenadministratie;

Hans Kuiperij, algemeen bestuurslid;

Jaap van Roon, secretaris, wnd. voorzitter.

Werkgroep nestkasten door Frank Huisman

Er is veel activiteit geweest in deze werkgroep, die al bijna 50 jaar bestaat. In dit jaarverslag kijken we naar het verleden, het heden en de toekomst

Wisseling van de wacht

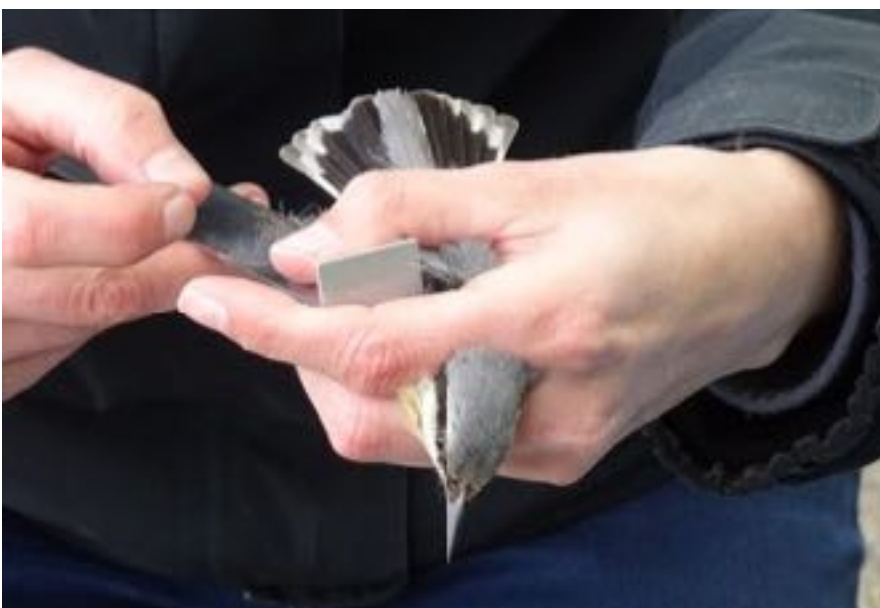
Kris Schepp is in 2020 aangesloten bij deze werkgroep en heeft in het afgelopen jaar het stokje overgenomen van Frank Huisman, die sinds 1978 (met een onderbreking van 12 jaar) actief was voor de werkgroep, samen met zijn vader Arie Huisman. Daarnaast is Herman Spoelstra vorig jaar ook aangesloten en kan bovendien een beroep gedaan worden op René Reijntjes, die al eerder meehielp. Hiermee is het voortbestaan van deze werkgroep gewaarborgd, al geeft Kris aan dat extra hulp zeer welkom is omdat Kris naast de inventarisatie van de nestkastjes de ouders en jongen ook ringt. Hierover volgt verderop in dit verslag nog wat meer informatie.

Broedresultaat 2021 (door Kris Schepp)

De eerste ronde, op 5 mei, heb ik samen met Frank Pardoel gelopen. In het grootste deel van de pimpelmees en koolmees nesten lagen eieren. De boomklevers liepen iets voor en hadden al jongen evenals de spreeuwen.

De tweede ronde, op 13 mei, werd ik vergezeld door aantal leden van de KNNV bmp-groep 1b. Ook deze ronde veel eieren. De natuur kwam duidelijk wat later op gang dit jaar. In één van de nestkasten lagen bonte vliegenvanger eieren. Een leuke verrassing! Een tweetal mezennesten leek geprederd. Het was niet helemaal duidelijk door wat. Het kan ook een uit de hand gelopen gevecht om de nestkast zijn geweest tussen twee rivaliserende mannetjes. Ook het bonte vliegenvanger nest bleek op 23 mei verstoord. Hier een zelfde beeld als bij de pimpel- en koolmees nesten, vermoedelijk ook door andere vogels verstoord.

Tijdens de derde ronde konden al wat jongen geringd worden. De jongen worden elk geringd met een uniek nummer. Van elk jong wordt de soort genoteerd, de leeftijd bepaald en het gewicht opgemeten. Als er een volwassen vogel wordt geringd wordt tevens de vleugellengte opgemeten en het geslacht genoteerd:

De vierde ronde heb ik alleen gelopen. Tijdens deze ronde waren de meeste jongen al uitgevlogen of stonden op het punt van uitvliegen. Een mooi gezicht:

Bezetting Nestkasten 2021

Dit jaar waren 43 kasten bezet en 28 kasten leeg. Acht kasten zijn niet gecontroleerd. Van de gecontroleerde kasten was daarmee 67% bezet. Een aantal kasten zoals van de bonte vliegenvanger zijn niet verder dan de ei-leg gekomen. Bij het overgrote deel van de kasten de jongen wel uit het ei gekropen. Alleen tijdens de eerste ronde zijn alle kasten bekeken, hierna zijn alleen de (circa 40) kasten rondom het Duurzaamheidscentrum in de gaten gehouden. In totaal zijn er in deze kasten 195 jongen geteld.

Vogelsoort   Aantal kasten

Pimpelmees	15
Koolmees	17
Spreeuw	3
Boomklever	7
Bonte vliegenvanger	1
Lege kasten	28
Niet gecontroleerd	8

Vermindering aantal nestkasten

Omdat de nestkasten nu meerdere malen per jaar bezocht worden en er ook geringd wordt, zal het aantal kasten vanaf dit jaar teruggebracht worden van 83 naar 66.

Ringen

In totaal zijn er dit jaar 92 jongen en 15 ouders geringd. Niet alle jongen konden geringd worden. De jongen kunnen alleen op de leeftijd van 7 tot 12 dagen worden geringd. Alleen de jongen die in het weekend of op een vrije feestdag deze leeftijd bereiken hebben een ring gekregen. Daarnaast zijn de boomklevers niet geringd omdat deze vogels over het algemeen hun nest volledig dichtmet-selen. Van de 15 ouders die zijn geringd hadden er vijf vogels al een ring om. Twee daarvan had ik zelf geringd vorig jaar in het Asserbos, twee waren geringd door een andere ringer in Baggelhuizen en één was geringd in Dwingeloo. Dat geeft al een leuk eerste resultaat van herkomst van de vogels in het Asserbos. Er zijn nog geen meldingen binnen gekomen van vogels die ik geringd heb die el-ders zijn gevangen. Hopelijk kan ik hierover volgend jaar meer vertellen.

Ringvangsten Asserbos

Soort	Totaal	Waarvan nestjong	Terug-vangsten
Koolmees	54	47	1
Pimpelmees	49	41	4
<u>Spreeuw</u>	<u>4</u>	<u>4</u>	<u>0</u>
Totaal	107	92	5

Nieuwe hulptroepen gezocht

Om dit project voort te kunnen zetten kunnen Herman en ik voor het controleren en onderhoud van de kasten en het ringen van de jongen nog wel wat hulp gebruiken. Hierbij geldt hoe meer zielen hoe meer vreugd. Het zou fijn zijn als er een aantal mensen zijn die mij één of twee dagen per jaar kunnen helpen. Meer mag natuurlijk altijd! Het zijn actieve dagen. De route waarlangs de kasten hangen is ongeveer 5km lang. De kasten hangen allemaal op 3-4 meter hoogte, ze worden met de ladder geïnspecteerd.

De hoog geplaatste kastjes zijn verleden tijd omwille van de veiligheid.

Voor het sjouwen van de spullen mogen we van de kinderboerderij een kruiwagen lenen. Dat scheelt een hoop! Er worden jaarlijks een aantal bezoeken uitgevoerd. In maart nog voor het broedseizoen start worden de kasten schoongemaakt en zo nodig vervangen (deze ronde kan eventueel ook in de herfst plaatsvinden). Begin mei vindt de eerste broedvogelcheck plaats. De kasten met eieren en jongen worden hierna nog 2-4 keer bezocht om de jongen te ringen. Hierbij wordt gefocust op de kasten rondom het Duurzaamheidscentrum, omdat het ringen redelijk wat tijd kost worden de overige kasten buiten beschouwing gelaten. Heb je interesse om te helpen of lijkt het je wel leuk maar weet je het nog niet zeker? Dan kan je gewoon een dagje meelopen om het eens te ervaren. In beide gevallen kan je contact met mij opnemen via de mail: krisschepp@gmail.com.

Opleiding tot IVN-Natuurgids 2020-2021

Na een jaar van voorbereiding startte eind januari 2020 de Natuurgidsenopleiding Drenthe. Er waren toen 30 aspirant-gidsen geselecteerd, grotendeels uit het werkgebied van de afdelingen Assen en Roden-Norg, de beide organiserende afdelingen. Vanuit IVN-KNNV Assen hadden zich acht kandidaten aangemeld.

Deze opleiding bestaat uit 50 lessen over een periode van anderhalf jaar. Dit zijn lessen om onder andere de veldbiologische kennis te verdiepen. Maar ook om de educatieve en didactische kennis van de kandidaten te vergroten. Eénderde deel van de lessen vindt buiten (in het veld plaats. We hadden toen echter niet gerekend op het uitbreken van een Coronapandemie. Vanwege de uitbraak van de Corona kwamen er diverse hobbels op de weg. Binnenlessen konden een tijdlang niet doorgaan en stages bij de IVN-afdelingen waren lastig te organiseren. Maar het doen van waarnemingen in het door de kandidaat gekozen onderzoeksterrein kon gelukkig wel doorgaan. Evenals het oefenen met het geven van excursies in kleine groepen en het werken aan de afsluitende educatieve eindopdracht. Na een herstart in augustus kwam er opnieuw een stop op de lessen in november 2020. In die periode hebben enkele aspirant-natuurgidsen de opleiding om diverse redenen verlaten en met 20 kandidaten werd de opleiding in 2021 hervat. In de eerste maanden van 2021 werd een deel van de lessen online aangeboden via ZOOM.

Het was duidelijk dat de geplande einddatum van de opleiding in juli 2021 niet gehaald kon worden. Besloten werd om de einddatum te verplaatsen naar 6 november. Na de zomermaanden van 2021 werd er hard gewerkt om de laatste (praktijk-)lessen in te halen. En er was voor de zes groepen gelukkig de mogelijkheid om de Educatieve Eindopdracht buiten in de natuur uit te voeren. Dat is toch altijd wel een heel inspirerend onderdeel van de opleiding. Op 6 november werd aan 20 Natuurgidsen hun diploma uitgereikt, waaronder vijf van onze eigen afdeling. In de Nieuwsbrieven hebben onze gidsen al eens geschreven over hun onderzoeksterrein. We hopen dat de gidsen van onze afdeling ons ook laten genieten van hun Educatieve Eindopdracht. Ze verdienen een groot compliment dat ze de opleiding -ondanks de coronahobbels- hebben afgerond.

Via ROEG-TV zijn van zes van de Natuurgidsen korte filmpjes gemaakt, die nog te bekijken zijn. Herman Dirksen en Arjen van der Meer zijn twee nieuwe natuurgidsen van IVN-KNNV Assen. In hun korte filmpjes vertellen zij over de opleiding tot natuurgids, wat voor hen belangrijk is in de natuur en wat ze als gids willen overbrengen.

<https://www.roeg.tv/roeg-nieuws/ik-wil-het-natuurvonkje-overbrengen-op-de-volgende-generatie/>

<https://www.roeg.tv/roeg-nieuws/ik-wil-mensen-leren-om-gewoon-te-genieten-van-de-natuur/>

Vogelwerkgroep

't Grote Zand

Observaties 2021

1. Aantal territoria **243**, exact hetzelfde als bij de laatste telling in 2018
  2. Totaal aantal soorten 59 waarvan 47 broedend; iets meer soorten dan in 2018 maar evenveel broedend
  3. Meest voorkomende soorten zijn Boompieper, Fitis, Roodborst en Vink
  4. Afname van aantal territoria en aantal broedende soorten lijkt te zijn gestopt
  5. Er broeden nog steeds geen roofvogels op 't Grote Zand; dat was in het verleden wel anders
  6. Nieuwkomers: Bosrietzanger, Draaihals, Raaf, Veldleeuwerik,
  7. Waargenomen in 2018 maar niet in 2021: Appelvink, Meerkoet, Nijlgans, Putter, Staartmees, Zwarte Roodstaart
  8. Soorten die sterk achteruit zijn gegaan sinds 2018: Boomklever, Merel
  9. Soorten die sterk in aantal zijn toegenomen sinds 2018: Fitis
- Samenvattend; de 2021 BMP tellingen zijn in lijn met de 2018 BMP tellingen; de afname van het aantal territoria en het aantal broedende soorten lijkt te zijn gestopt.

jaar	1994	1998	2015	2018	2021
territoria	177	181	422	243	243
soorten	32	32	60	54	59
broedend	32	32	52	47	47

De Holmers, door Willem Schuurman

1. Aantal territoria lager dan in 2020 (325 vs 354) maar aantal broedende soorten iets hoger (53 vs 48)
2. Sterke stijging in broedgevallen bij Zanglijster, Sprinkhaanzanger,
3. Sterke afname in broedgevallen bij Watersnip, Veldleeuwerik, Merel, Zwartkop
4. Nieuwkomers ; Draaihals
5. Niet broedend in 2021 maar wel nog in 2020: Kievit, Witte Kwikstaart, Heggenmus, Ringmus, Putter, Appelvink,
6. Opvallende waarnemingen van Zearend en Kraanvogel, maar geen broedgevallen kunnen vaststellen

jaar	2016	2017	2019	2020	2021
territoria	393	429	377	325	325
soorten	69	73	61	74	74
broedend	57	59	47	48	53

Lageveld, door Paul Troost

De BMP telling 2021 is afgerond. Voor het LageVeld hebben we dit jaar in totaal 14 tellingen gedaan:

Zonop: 3; Ochtend: 9; Avond: 2

Alle tellingen zijn via AviMap bij SOVON ingevoerd en de inventarisatieberekeningen zijn met het programma AutoCluster uitgevoerd.

De resultaten vanaf 1988 tot en met 2021 staan in de bijgevoegde tabel.

De grafieken (naast de tabel) laten zien dat de resultaten voor 2021 passen in de algemene in de trend over de jaren. Alleen de totaal aantal waargenomen vogelsoorten maakt deze keer een sprong omhoog van 65 naar 75. Dat komt door de volgende waarnemingen:

Er zijn 15 soorten waargenomen die vorig jaar niet geteld zijn:

Broedend (= met territorium): WH, Gr, GS, KBS, BS, Fl, Ooi, SM, Kneu

Niet broedend (= geen territorium): WT, Sc, WS, Tu, ZS, VGH

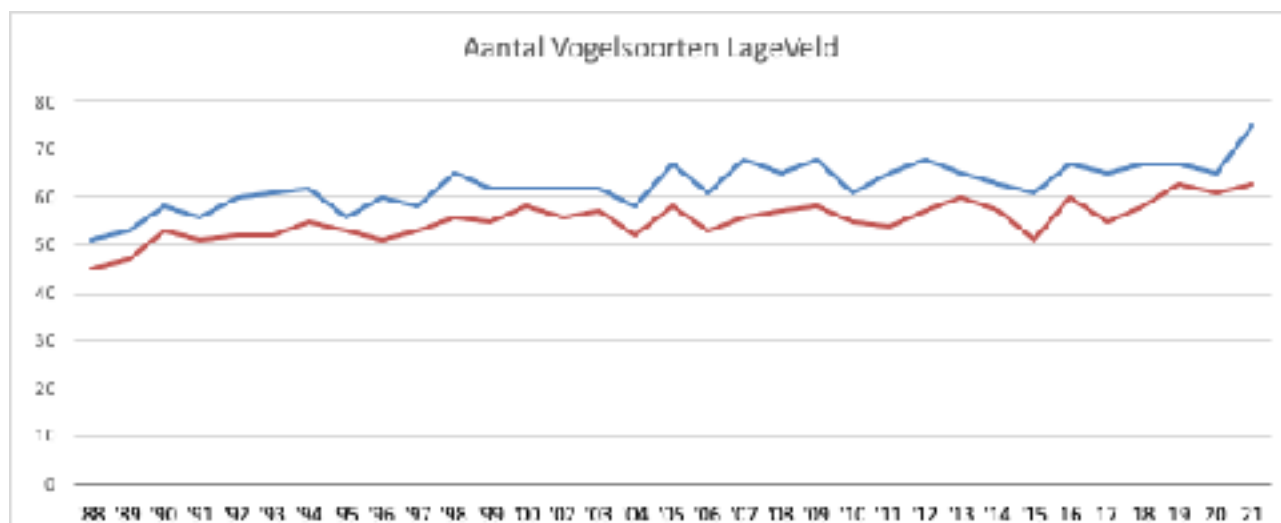
En er zijn 5 soorten niet waargenomen die vorig jaar wel geteld zijn:

Broedend: Paap, KK, RM, GV

Niet broedend: KE

Bijzonder is het ooievaars nest in het noordwesten op een boomtop naast de spoorlijn. Nooit eerder zijn in dit gebied ooievaars op hun nest waargenomen. Dit jaar wel: één keer met broedcode 13 (nest met ouderpaar) en één keer met broedcode 11 (pas gebruikt nest) en dat levert een territorium op. Opgemerkt moet worden dat er nooit jonge ooievaars op dit nest gezien zijn.

Ook de Fluiter en de Braamsluiper zijn dit jaar weer waargenomen. De Wielewaal is drie opeenvolgende jaren gehoord in de zuidoostelijke bosrand en lijkt daar nu een vaste gast te zijn.

jaar	2017	2018	2019	2020	2021
territoria	379	395	361	418	375
soorten	65	68	67	66	75
broedend	55	58	63	61	63

Kortewegsbos

Het jaar 2021 was min of meer te vergelijken met de voorgaande jaren. Enkele soorten zijn in grotere aantallen waargenomen, andere soorten zijn duidelijk minder geteld.

Opvallend was de waarneming van de rietzanger, het is mogelijk dat deze soort al jaren aanwezig is, maar is aangezien voor de bosrietzanger.

Winerkoning en fitis zijn duidelijk minder waargenomen. Fitis staat nu op het laagste aantal ooit waargenomen. De winterkoning fluctueert wel vaker in aantal.

jaar	2017	2018	2019	2020	2021
territoria	504	472	512	497	466
soorten	66	68	72	68	90
broedend	60	53	63	53	63

Bongeveen door Jan Klever

Bijgaand het overzicht van onze BMP tellingen van dit jaar in vergelijking met de voorgaande bijna 30 jaar.

Het totaal aantal territoria is met 210 stuks wat lager dan in 2020, maar meer in lijn met de daar voorgaande jaren.

Het aantal vogelsoorten, zowel totaal als broedend, is wel wat hoger de afgelopen paar jaar.

Opvallend is dat er voor het eerst 3 rietzangers zijn gerapporteerd

jaar	2017	2018	2019	2020	2021
territoria	232	194	215	252	210
soorten	65	65	66	69	70
broedend	58	54	53	54	57

Deurzerdiep, door Jan Klever

Bijgaand de BMP resultaten van 2021 voor het Deurzerdiep.

Geen spectaculaire veranderingen. Het is alleen opvallend dat er dit jaar erg weinig roodborsten, roodborsttapuiten en geelgorzen zijn geteld.

jaar	2016	2017	2019	2021
territoria	415	348	332	342
soorten	70	66	61	58
broedend	59	55	53	51

Oude Molense Diep

Opmerkingen:

1. De tellingen pre 2019 waren allemaal BMP-B tellingen ; in 2019 en 2021 is het noordelijk deel BMP-B geteld en het zuidelijk deel BMP-A.
2. Resultaten goed te vergelijken met 2019; aantal territoria 923 (was 819); aantal broedende soorten 69 (was 68) en totaal aantal soorten 83 (was 85)
3. **Opvallende toename in broedgevallen:** Blauwborst(2-5) ,Boompieper (61-87); Fazant (13-20); Gekraagde Roodstaart (13-24); Grauwe Gans (8-26); Grote Bonte Specht (15-22) Grote Lijster (5-12); Ooievaar (3-7; maar ????)
4. **Nieuwkomers in 2021:** Zwarte Kraai; Brandgans (is dit een echt broedgeval?)
5. **Niet waargenomen in 2021 maar wel in 2019** Zwarte Mees, Kwartel, Kneu, Houtsnip, Groenling, Goudhaan, Fluiters

jaar	2015	2017	2019	2021
territoria	287	289	819	923
soorten	?	?	85	83
broedend	49	47	68	69

De Holten

Hieronder het overzicht van De Holten.

Dit gebied is in eerdere jaren niet opgenomen in het jaaroverzicht.

	2017	2018	2019	2020	2021
territoria	350	317	342	370	318
soorten	43	42	38	43	38

PTT-telling De Drie Diepjes

Op 22 december stond 2021 voor de woensdagochtend groep de PTT telling centraal van de drie diepjes.

Gezien de huidige corona maatregelen werd besloten om met zijn vieren (Peter, Joost, Aleid en Wim) de tellingen te verrichten maar dan wel gesplitst. Aleid en Wim begonnen bij punt 20 om daarna en Joost en Peter bij punt 1.

Het was een koude ochtend met op veel plekken ijs. Opmerkelijk waren was een grote groep houtduiven maar daar zou het niet bij blijven. Bij het Balloërveld werd in de puntentelling een groene specht gehoord. Hierna niet meer, alsof het afgesproken was. Maar de grootste traktatie was een grote groep veldleeuweriken! Peter had nog niet eerder zo'n grote groep gezien of het moest lang lang geleden zijn.

Bij punt 10 kwamen de twee groepen weer bij elkaar. Corona zorgde ervoor dat veel mensen buiten waren gezien het aantal wandelaars en auto's bij de schaapskooi. Besloten werd om de koffie te drinken buiten bij café de Aanleg.

Intussen was het zonnetje doorgebroken en dat was welkom bij de koffie!

Soort	Telpunten																				Totaal
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Aalscholver				1								1									2
Grote Zilverreiger															1					1	2
Toendrarietgans				1			2						50	200							253
Wilde Eend	1			2		1															4
Soepeend				1																	1
Buizerd							1								1						2
Torenavalk																				1	1
Waterhoen	2																				2
Meerkoet	2																				2
Kokmeeuw	4	4		1	1		4														14
Stormmeeuw							1														1
Kleine Mantelmeeuw													1	2			7				10
Zilvermeeuw				1																	1
Holenduif					1				1							8					10
Houtduif		2	30	2					1		1				3	2	3	3	3	1	51
Turkse Tortel				1																	1
Groene Specht								1													1
Grote Bonte Specht			1	1						1											3
Veldleeuwerik							75														75
Graspieper							10														10
Roodborst		2						1	1			1	1	1							7
Merel			2	3	1		1	2	1	6	2	2							2	1	23
Kramsvogel				8			70			1											79
Pimpelmees			1	1		1						1		1					3	1	9
Koolmees		2	1	1	1			1	1	1		3		2		2			2	2	19
Gaai				2	1				2			2					1				8
Ekster		1		2							2	2	1							1	9
Kauw			1	1																	2
Zwarte Kraai				3	2	2		1	1			1			10		3	2			25
Spreeuw				1				2	40	15					9		1				68
Huisemus				1	6				3		6	10	10			1	6				43
Vink			1	1		1		1	30				1							1	36
Sijs				2	30			5								8					45
Grote Barmsijs								1													1
Goudvink			1																		1
Geelgors							5									1					6

In totaal 36 soorten waargenomen 827 exemplaren

Huiszwaluwen

Aantallen bezette nesten.

De resultaten per jaar zijn niet altijd goed vergelijkbaar, omdat er nogal eens werkzaamheden worden uitgevoerd aan het dak.

Mocht je overwegen om een kunstnestje te plaatsen, dan is het belangrijk dat

1. het qua vorm echt een huiszwaluwnestje is;
2. de vogeltjes een vrije aanvliegeroute hebben; dat
3. er (liefst klei-)modder voorradig is vanaf half april om de binnenkant en de vliegopening te behangen;
4. het nestje moet zó tegen de dakrand geplaatst worden dat het niet in de middagzon komt. Informatie staat wel op internet of is zo nodig te krijgen via de Vogelwerkgroep van de KNNV/IVN Assen.

jaar	2017	2018	2019	2020	2021
Eleveld	77	42	43	33	18
Amen/Ekehaar	23	15	19	64	68
Nijlande	20	28	30	13	27
Kloosterveen	51	51	44	26	25
Loon	53	47	63	40	20
Deurze	19	18	17	20	7
Baloo	46	52	58	42	38
Marwijksoord	18	16	13	5	Ng
Papenvoort I+II	67	53	57	52	Ng
Grolloo	75	64	52	34	Ng

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021
Heidenheim 5	35	31	28	25	21
Oudemolenseweg 5	12	13	6	6	6
Kleuvingsveld 7					0
Kleuvingsveld 5	3	2	2	2	3
Kleuvingsveld 2	2	2	2	2	2
Kleuvingsveld 1	0	1	4	4	6
Taarlo, Jagerstraat 11					2
t Loo 1	3	10	4	3	4
Oude Molen Linthorst Homanweg 1				8	8
Hoofdweg 118	4	0	0	0	0
Hoofdweg 107	16	13	11	10	5
Hoofdweg De School	10	7	9	8	0
Hoofdweg 114a	0	0	0	0	0
Hoofdweg 112a					1
Molensteeg, div panden	0	0	0	0	0
Meester Croneweg 9, met kunst- nesten			11	12	12
Zeegse, Hoofdweg 62	20	2	2	2	2
Hoofdweg 64	6	5	4	3	0
Totaal	111	86	83	85	70

Verlagen bij huiszwaluwnesten telling 2021

Kloosterveen (Heleen)

Er zijn dit jaar weer erg weinig huiszwaluwnesten. Misschien is de bouw van een nieuwe wijk een oorzaak.

Op dat terrein halen de Huiszwaluwen hun nest materiaal. Of het slechte voorjaarsweer...

Totaal 25 nesten. Dat de Aletta Jacobsstraat geen enkel nest meer heeft sinds vorig jaar is ook vreemd. Er is onderhoud gepleegd en sindsdien zijn er geen nesten meer. De wijk Kloosterhout geeft geen nesten meer evenals Kloosterlanen en slechts 1 nest in de wijk Kloosterhaven. Dus de gehele oostkant heeft geen Huiszwaluwen meer.

De bewoners van de Bosannemoon zijn nieuw en gelukkig net zo begaan met de Huiszwaluw als de vorige bewoners.

Amen, Ekehaar, Eldersloo, Nijlande (Hettie)

Tussen de buien door heb ik in de maand juli de Huiszwaluw telling in de Broekstreek gedaan.

In Eleveld komen steeds minder nesten, veel kapot en "de Huismussen kapen de nesten voor de zwaluwen aan de 2e leg kunnen beginnen" was de klacht van een bewoner.

Maar gelukkig is er tenminste wel gebroed!

In Ekehaar is het aantal nesten licht gestegen, alleen bij Café Popken blijft het aantal gelijk. Voor de rest wat verschuivingen maar ook nieuwe gasthuizen zijn gevonden door de zwaluwen.

In Nijlande zijn geen bewoonde nesten meer! Ze hebben wel nesten proberen te maken maar ze zijn duidelijk niet bewoond geweest.

Gelukkig wel veel boerenzwaluwen!

Op nummer 22, net buiten het dorp zit wel een nieuw gebouwd nest aan een (ook nieuwe) schuur. Het is mij niet duidelijk of dit bij het dorp Nijlande hoort of bij Eldersloo.

En in Eldersloo was groot verdriet want de Mts Wagter kon het melkveebedrijf niet meer aanhouden en heeft tot groot verdriet van de boerin al het melkvee moeten verkopen. Ook de Huiszwaluwen vinden dat maar niks en hebben minder nesten gebouwd.

Als laatste heb ik mijn eigen dorp Amen en de Amerweg geteld. Hier zijn

2 melkveebedrijven met grote stallen voor de koeien en een deel van de koeien kan buiten lopen. Koeien produceren (naast melk) mest en de mest trekt insecten, insecten trekken vogels aan, kortom, hier voelt de Huiszwaluw zich thuis!

Het is een feest om daar op het erf te zijn, de zwaluwen vliegen af en aan en het is een gekwetter en gebedel van jewelste, Heerlijk! Bij de maatschap Brinkman in Amen zaten 60 nesten waarvan 52 bewoond en bij de familie Hofman aan de Amerweg telde ik 41 bewoonde nesten. De boeren vertelden dat ze blij waren met de zwaluwen omdat ze veel vliegen bij de koeien wegvangen. Ze laten de nesten zitten tot alle zwaluwen weer weg zijn, dan maken ze alles schoon en kan het bovenste gedeelte van de stallen weer afgesloten worden.

In Amen ben ik vorig jaar niet bij de familie Brinkman op het erf geweest ivm corona.

Waarschijnlijk zaten er toen ook al nesten aan de stallen!

Het was weer een mooie fietstocht!

Loon (Marian, Els)

Huiszwaluw-nesten-telling Loon 2021.

Ook dit jaar (2021) hebben we - Els van Dijk en Marian Blom – weer de Huiszwaluwnesten geteld in Loon. Deze telling is een onderdeel van de kolonievogeltelling van Sovon (Stichting Vogelonderzoek Nederland). En deze Loner telgegevens worden dus jaarlijks aan Sovon doorgegeven.

Onze veronderstelling dat er minder Huiszwaluwen in het dorp rondvliegen wordt bevestigd. Belangrijke oorzaak van de afname ligt bij onze kampioen van de afgelopen jaren: de boerderij op Koeweg nr. 6, waarvan de bewoners zich genoodzaakt zagen om het dak te vervangen. En ja, mét het dak moesten ook de Huiszwaluwnesten verdwijnen. Laten we hopen dat het een tijdelijke zaak is. Het dak is inmiddels klaar, dus de Huiszwaluwen zijn nu aan zet.

Weg/Straat	Huisnr	Aantal Nesten	Bijzonderheden
Asserweg	1	1	Er zijn meer nesten, maar meerdere zijn gevuld met hooi, waardoor duidelijk is dat ze bewoond worden door Huismussen
	2	3	
	3	3	
	7	2	
Balloërweg		Geen	De gekoesterde HZ op nr. 10 zijn met het overlijden van de bewoonster verdwenen
Eustringenweg	3	2	Er zijn in de straat meerdere kunstnestjes opgehangen; er wordt uitgekeken naar bewoning, wellicht door de jongen van dit jaar van nr. 3
	7	geen	
	13	geen	
Gasterenseweg	7	1	
Kampweg		geen	
Koeweg	6	Geen	Wel (kunst)nestjes, maar niet bewoond door Huiszwaluw, wel door Huismus.
	8		
Lonerbroekweg	1	1	Pogingen tot nestbouw geweest, maar vooralsnog zonder succes Onduidelijk; waarschijnlijk is er niet gebroed
	1A	geen	
	3	1	
	4		
	9	1	
	11	2	
	13	1	
Lonerweg	6	geen	Ook hier een nest met hooi, waardoor duidelijk is het bewoond wordt door Huismus Er hangen (kunst)nestjes; er is belangstelling, maar nog geen broedsels
	13	geen	
	21	1	
Markeweg	1	1	

Aldus komen we nu in 2021 op een totaal van 20 Huiszwaluwnestjes. Dit is aanzienlijk minder dan de 40 van vorig jaar en de 63 van het jaar daarvoor. Kortom het gaat snel bergafwaarts met de Huiszwaluw in Loon. We blijven het volgen.

Plantenwerkgroep

I

Natuurwerkgroep

Ook hier heeft de Coronapandemie de groep parten gespeeld.

In het voorjaar is de groep nog 7 keer aan het werk geweest in de treinen van Staatsbosbeheer. In het najaar is dat beperkt gebleven tot 4 keer.

Een vlotte start in 2022 zat er helaas nog niet.

Wandelgroep “de vrijbuiters”

Inmiddels bestaat deze wandelgroep al enkele jaren. Grofweg zijn er in 2021 ruim 35 wandelingen georganiseerd, ondanks de Corona. Aan de wandelingen doen tussen de 5 en 10 deelnemers mee. Er is een vrij vaste kern van deelnemers en er is een grote groep die af en toe mee loopt. De afstanden van de wandelingen liggen tussen de 5 en 10 km. Soms iets meer.

In 2021 zijn er 5 nieuwe deelnemers bijgekomen. Er zijn 4 deelnemers afgevallen: 1 deelnemer vanwege verhuizing, 3 deelnemers vanwege lichamelijke klachten. Er staan inmiddels 30 deelnemers op de emaillijst. Iets meer dan de helft van deze wandelgroep is lid van het IVN of van het KNNV.

Hoewel de groep ooit is opgezet vanuit het IVN/KNNV is deze dus niet exclusief voor leden. De communicatie binnen de wandelgroep verloopt via de mail.

Deze wandelgroep is in 2019 herstart door Wytse Wijbenga. Wytse begeleidt nog een groot deel van de wandelingen en weet onderweg vaak anekdotes en geschiedkundige wetenwaardigheden te vertellen. Daarnaast is er tijdens de wandelingen veel aandacht voor de natuur. Dat laatste is afhankelijk de aanwezige kennis binnen de wandelgroep.

Er wordt gelopen in een rustig tempo. “Beleving” is belangrijker dan het aantal kilometers. Onderweg wordt gepauzeerd en soms een zelfgemaakte lunch geconsumeerd. Als het enigszins kan wordt de wandeling afgesloten met een kopje koffie. Nieuwe leden zijn zeker welkom.

Opgave bij: Jan Dekker   jjmdekker@home.nl   GSM: 06 45317659

Nieuwsbrief

Ook in 2020 is onze Nieuwsbrief weer maandelijks verschenen.

Met gemiddeld 7 pagina's werden komende activiteiten onder de aandacht gebracht, korte verslagen gepubliceerd, werden waarnemingen van de leden gedeeld en vragen beantwoord en werd een van de leden aan het woord gelaten.

Verder was er aandacht voor bijzondere activiteiten, Invasieve exoten en hetgeen er op landelijk gebied gebeurde.

De redactie van de Nieuwsbrief was in handen van Ton van de Vis en Theo de Grijs.

KNNV vereniging voor veldbiologie **nieuwsbrief** **ivn** natuur educatie Assen

Januari 2022

1) Van de redactie:
Beste lezer! Als u dit leest is er al weer veel meer mogelijk dan de vorige maand. Niet alleen de natuur is met een thermofles (niks mis mee), maar ook weer koffie op een terrasje en culturele bijeenkomsten tot 22.00 uur. En die dagen worden langer en de natuur maakt zich her en der op voor de lente. De paden op, de lanen in dus!

2) Agenda

- **Tuinvogelteldagen 28, 29 en 30 januari.**
Doe mee aan de nationale vogelteldagen, het kost maar een half uurtje. Tjip: Begin de telling als er veel vogels in de tuin zijn. Hoe het werkt ziet u bij Vogelbescherming: op.door.sika.nl
- **Wandielgroep "de Vrijbuiters 2.0" weer vanaf woensdag 26 januari!**
Deze wandielgroep bestaat uit de wat oudere leden van het IVN en het KNNV. Het is zeker geen "musc" om lid te zijn. Ook niet-leden zijn van harte welkom. Belangstelling voor de natuur is wel prettig, wordt tijdens de wandelingen wordt er altijd wel aandacht besteed aan wat er in de natuur te beleven valt. Er wordt dan ook rustig gewandeld. Meestal op de woensdag en starttijd is 10.30 uur. De afstand varieert tussen de 5 en 20 km. Er wordt gestart vanuit verschillende locaties. Verschillende leden bereiden een wandeling voor en daardoor kom je steeds op verrassende plekken terecht. Bijna elke woensdag gaat de groep op stap.

Meelopen of meer informatie?
Jan Danker: indekker@home.nl of GSM: 06-45317059
Wytse Wijberg: www.wijberg@home.nl
Je kunt je bij bovenstaande e-mails ook opgeven. Dan wordt je via de mail uitgenodigd voor de wandelingen.

- **Lezing van Jeroen Derust (over wormen) op 17 februari** in het DCA gaat door. We houden nog even een slag om de arm voor wat betreft het aantal deelnemers. Zie artikel verderop onder hoofdstuk 5.
- **De vogelwerkgroep en de plantenwerkgroep zullen in februari of maart weer samen het veld in kunnen gaan.**
- **Op 19 maart** staat de uitgestelde Nieuwjaarswandeling in het Dwingelderveld op het programma.
- **De komende AVV is op dinsdag 29 maart** gepland.

